

ISSN:1306-3111

e-Journal of New World Sciences Academy
2010, Volume: 5, Number: 2, Article Number: 2B0049

SPORTS SCIENCES

Received: April 2009

Accepted: March 2010

Series : 2B

ISSN : 1308-7312

© 2010 www.newwsa.com

Tamer Karademir¹

Bilal Çoban²

C.Gülbin Eskiyecek¹

Kahramanmaraş Sutcu Imam University¹

Firat University²

tamer.karademir@hotmail.com

Kahramanmaraş-Turkey

**BEDEN EĞİTİMİ DERS SAATLERİNİN AZALTIILMASINA YÖNELİK KARARIN
ÖĞRETMENLER ÜZERİNDEKİ ETKİLERİ**

ÖZET

Bu çalışma Beden Eğitimi Öğretmenlerinin ders saatlerine ilişkin düşüncelerinde, eğitim ve öğretimin gerekliliklerini yerine getirebilmede ve öğrenci tutumlarına yansıyan olumsuzluklarda karşılaştıkları sorunları değerlendirmek amacı ile yapılmıştır. Bu amaçla konu ile ilgili olarak geliştirilen anket tesadüfî örneklem yolu ile seçilmiş toplam 360 beden eğitimi öğretmenine uygulanmıştır. Elde edilen veriler SPSS program ile frekans ve yüzdeler hesaplamalar yapılmıştır. İstatistiksel analizler için aritmetik ortalamalar üzerinden bağımsız değişkenlere t-testi ve tek yönlü varyans analizi (ANOVA) uygulanmıştır. Araştırma sonucunda yaş, çalışılan okul türü, okulda spor salonu olup olmaması değişkenlerinde istatistiksel olarak anlamlı fark bulunurken ($p < 0,05$), cinsiyet, medeni durum, eğitim düzeyi, görev süresi ve görev yeri değişkenlerinde fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($p > 0,05$).

Anahtar Kelimeler: Beden Eğitimi Dersi, Öğretmen, Ders Saati, Eğitim, Spor Tesisi

**THE AFFECTS OF THE DECISION FOR DECREASING OF THE PHYSICAL EDUCATION
LESSON HOURS OVER THE TEACHERS**

ABSTRACT

It has been performed this research in order to evaluate the problems which is related to physical education teachers' thoughts about the hours of the lesson (course) and the problems which they will face to while executing of the necessity of training&education and in some negativeness which will be reflected in students' behavior. For this reason, the survey which has been formed about this subject is applied to 360 physical education teacher candidates chosen by simple random sampling selection. Data analysis of the research is performed by using SPSS and frequency and percentage calculations. For statistical analysis of the research is performed by arithmetic average which is used for independent factors "t-test" and ANOVA. In the results of this research; there is statistically meaningful correspondence between the age and the kind of high school and the availability of the gymnasium ($p < 0,05$). Besides, there is no statistically meaningful correspondence between the sex and marital status and which education level from and duty period and the changing of the place of the teacher candidate ($p > 0,05$).

Keywords: Physical Education course, Teacher, Lesson Hour, Education, Sport Facility

1. GİRİŞ (INTRODUCTION)

İnsan biyolojik, kültürel ve toplumsal özellikleri olan bir varlıktır. İnsanın hava, su, yeme, dinlenme, fiziki güven ve cinsel gereksinimlerini giderme konularındaki dürtüleri organizmayı harekete geçirir (Ertürk, 1979). İnsan hayatı ve zekâsı, anlayış ve kavrayışı ile bulunduğu zaman diliminin, çevrenin ve ortamın etkisi altındadır. Bu baskıdan ancak ve ancak kazandığı kültür, gördüğü ve göreceği eğitim ölçüsünde uzaklaşıp ilerleyebilir. O halde bireyin ilerlemesini sağlayacak ana unsur "eğitim"dir. Eğitim çağdaş anlamıyla, insanın davranışlarında belli amaçlara göre değişiklik oluşturması, üyesi olduğu toplum içinde değerli olan yetenek, tutum ve diğer davranış biçimlerini geliştirdiği süreçlerin tümüdür (Bilge, 1989).

Eğitim; tüm organizmayı ilgilendiren, zihinsel ve bedensel bir ilişki olduğuna göre, zihin ve beden bir bütün olarak ele alınır (Güneş, 2004). Eğitimin gerçekleştirilebilmesinde en önemli unsur öğretmendir. Öğretmen, öğrenmeyi kılavuzlayan ve sağlayan kişidir (Demirel ve Yağcı, 2001). Öğretmenler bireyin tüm gelişimine katkıda bulunabilmek için alana özgü öğretme-öğrenme etkinliklerini istenilen nitelikte planlamalıdır. Öğrenme ve öğretme bilişsel, duyuşsal ve devinişsel alanlarda olmaktadır. Bilişsel, zihinsel ve duyuşsal alan öğrenmeleri ilgi, tutum, devinişsel alan öğrenmeleri ise beceri öğrenimi olarak nitelendirilmektedir (MEB, 2001).

Ortaöğretim kurumlarında Talim ve Terbiye Kurulunun 19.08.1998 tarih ve 174 sayılı kararıyla hazırlık ve 1. sınıflarda zorunlu, ikinci ve üçüncü sınıflarda seçmeli ders olarak programda yer almaktadır. O yıllardaki bu uygulamayla süresi dört yıla çıkarılan ortaöğretim kurumlarının programında da yine beden eğitimi dersi birinci sınıflarda zorunlu, diğer sınıflarda seçmeli ders olarak yer almaktadır. Okullardaki seçmeli dersler dönem başlarında yapılan kurullar tarafından belirlenmektedir. 2009 yılındaki Talim ve Terbiye Kurulunun kararında da beden eğitimi dersi ortaöğretimlerde 9.sınıflarda zorunlu olarak 2'şer saat, 10. 11. ve 12. sınıflarda ise 1 saat üzerinden seçmeli ders olarak okutulması kararı alınmıştır.

Genel eğitimin önemli bir parçası olan Beden Eğitim ve Spor; bireylerin fiziksel etkinlikler, yani hareketler yolu ile eğitimini sağlayarak her bireyin hareket seviyesinin en üst düzeye çıkmasına yardımcı olmaktadır. Eğitimde amaçların gerçekleşmesi, bireyin zihinsel eğitimi yanında fiziksel eğitimi ile mümkündür (Yavaş ve İlhan, 1996).

Beden eğitimi ve spor ile genel eğitim, ayrılmaz bir bütündür. Her iki eğitimin de amaçlarında paralellik, fiziksel eğitim aracılığı ile kişilik eğitimi, oyun ve serbest zaman etkinlikleriyle bireye, topluma ve eğitime yararlar sağlamaktır (Açak, 2005).

Eğitim programının amaçlarına ulaşması ve fiziksel aktivitelerin bireylerde yaşam tarzı olabilmesi için gerekli en önemli unsurlardan biriside öğretim kurumlarındaki beden eğitimi öğretmenleridir (Tamer ve Pulur, 2001).

Beden eğitimi, oyun, cimmastik ve spor gibi eğitici ve aynı zamanda yetenek kazandırıcı, vücutla yapılan bütün hareketler; çabuk, kuvvetli, dayanıklı, dinç, sağlıklı olmak, vücut güzelliğini korumak (Savaş, 1989) gibi bütün fiziksel etkinlikleri içeren genel bir kavram olup, insanları hem psikolojik ve zihinsel hem de fiziksel olarak geliştiren aletli ya da aletsiz çalışmaların [Savaş, 1989] bütününe kapsayan bir bilim dalıdır (Açak, 2005).

Beden eğitimi büyük kas etkinlikleri aracılığı ile bireyin bedensel, ruhsal ve toplumsal bütünlüğünü zedelemeyen, toplum yararına en iyi gelişimini sağlayan eğitimdir (Karaküçük ve Yetim, 1997). Beden Eğitimi ve Spor kültürü, insanlık tarihinin her döneminde görülen uygulamaları ile gelişmiş ve günümüzde artık, her düzeyde

eğitimin ayrılmaz bir parçası haline gelmiştir [Tamer ve Pular, 2001]. Beden eğitimi etkinlikleri insanın bütünselliğini geliştirme ve koruma açısından çok değerli bir eğitim aracıdır (Hergüner vd., 2004.1).

Ülkemizde de beden eğitimi ve spor dersleriyle ilgili, yapılan bir araştırmada, Türkiye’de beden eğitimi derslerinin istenilen amaçlara ulaşmaktan uzak olduğu, öğrenciler ve beden eğitimi öğretmenleri tarafından sürekli dile getirilmesine rağmen çözümler üretilemediği ifade edilmiştir (Çalgın, 2003).

Yapılan çalışmalarda (Green vd., 2005; Taras, 2004; Penney ve Jess, 2004; Sallis vd., 2000), çocukluk döneminde fiziksel etkinliğe katılım seviyesinin, yetişkinlik döneminde de fiziksel etkinliğe devam etme davranışını önemli oranda etkilediği belirtilmiştir. Bu nedenle fiziksel etkinliğin yaşam boyu sağlığa ilişkin bilincin oluşturulmasında, erken dönemlerde önemli fırsatların elde edilebileceği ve beden eğitimi derslerinin de bu konuda önemli bir araç olabileceği söylenebilir.

Bu araştırmanın amacı; beden eğitimi öğretmenlerinin, ders saatlerinin tek saate düşürülmesi yönünde alınan kararlara bağlı olarak eğitim ve öğretim uygulamalarında yaşanan sorunlarla ilgili değerlendirmelerin ortaya konulmasına çalışmaktır.

2. ÇALIŞMANIN ÖNEMİ (RESEARCH SIGNIFICANCE)

Toplumda bilimsel ve teknolojik gelişmeler beraberinde hareketsiz bir yaşam tarzını da getirmiş, buna paralel olarak beden eğitimi ve sporun insan yaşamındaki önemi giderek artmış ve önemli bir disiplin haline gelmiştir.

Genel eğitimin de bir parçası olan beden eğitimi; çocukların bedensel gelişimi, hareket-beceri gelişimi, sinir kas koordinasyon gelişimi, kişisel ve sosyal uyum sağlaması açısından da son derece önemlidir.

Okullarda beden eğitimi dersi ile bireysel yeteneklerinin geliştirilmesi ve dengesiz gelişimi engellenirken, kişilik gelişimine de katkı sağlanabilmektedir. Bu şekilde eğitimin bütünlüğü içerisinde sağlıklı bir yaşamı mümkün kılar. Bu yönü itibariyle beden eğitimi dersinin okullardaki işlev ve etkinliğinin artırılmasında karşılaşılan sorunları belirlemek önemli görülmektedir.

3. MATERYAL VE YÖNTEM (MATERIAL AND METHOD)

Yapılan araştırmada çalışma evrenini, 2009-2010 eğitim ve öğretim yılında, Milli Eğitim Bakanlığına bağlı İstanbul, Bursa, Adapazarı, Konya, Tekirdağ, Mersin, Antalya, Kahramanmaraş, Hatay, Mardin, Elazığ, Malatya, Batman ve Diyarbakır olmak üzere toplam 14 ildeki liselerde görev yapan beden eğitimi öğretmenleri oluştururken, Örneklemi ise; evrenden araştırma için tesadüfî (random) olarak seçilen 360 beden eğitimi öğretmeni (100 Kadın, 260 Erkek) oluşturmuştur. Öğretmenlere araştırmanın amacı ile ilgili bilgi verilerek gönüllü oldukları takdirde katılım sağlanması istenmiştir.

Araştırmaya katılmak isteyen öğretmenlere anket formları dağıtılmış/gönderilmiş ve soru formları üzerinde anlaşılmayan nokta olup olmadığı sorularak, istenildiğinde açıklamalara yer verilmiştir. Formların doldurulmasında süre sınırlaması yapılmamıştır. Bu verilerin bir kısmına okullarda beden eğitimi öğretmenlerine okul ortamında uygulayarak ulaşılmış bir kısma da e-mail ve posta yoluyla ulaşılarak sağlanmıştır.

Araştırmada Türkiye’nin 21 ili hedeflenmesine rağmen, sadece 14 ilden katılım sağlanabilmektedir.

Çalışma deseni olarak, kişilerin karakteristikleri, geçmişleri veya şimdiki davranışları hakkında bilgi edinmeyi ve betimlemeyi amaçlayan tarama (Survey) metodu (Karasar, 2003) kullanılmıştır.

3.1. Veri Toplama Araçları (Instruments)

Veri toplama aracı olarak anket yöntemi seçilmiştir.

- Sosyo-demografik veri toplama formu: Kişinin kendisinin doldurduğu bu formda, 8 ayrı (yaş, cinsiyet, medeni durum, eğitim düzeyi, görev süresi, çalışılan okul türü, görev yapılan okuldaki spor salonu durumu, görev yeri ile ilgili kişisel) soru yer almaktadır.
- Araştırma için geliştirilen 21 soruluk ölçek formu.

Başlangıçta konunun amacına uygun olarak bir soru bankası oluşturulmuş ve bu sorular uzman kişiler (akademisyenler) ve beden eğitimi öğretmenleri ile 25 soruluk anket formuna dönüştürülerek ön test amaçlı 50 beden eğitimi öğretmenine uygulanmıştır. Elde edilen verilerden ölçeğin güvenilirliğini düşüren ve faktör yük değeri .30 un altında kalan 4 soru ölçekten çıkarılmıştır. Faktör yük değeri, maddelerin faktörlerle olan ilişkisini açıklayan bir katsayıdır (Büyüköztürk, 2002). Bunun sonucunda ölçek standart bir yapıya kavuşturulmuş ve kalan 21 soru araştırma için kullanılmıştır. Yapılan faktör analizinde maddeler 2 faktör altında toplanmış, birinci faktörde yer alan maddelerin faktör yükleri .400 ile .804 arasında, ikinci faktörde .422 ile .699 arasında değer almıştır. Birinci faktör varyansın %33,11'ini, ikinci faktör varyansın %23,20'sini oluşturmaktadır. Toplamda genel varyansın %56,31'ni açıklamaktadır. Birinci ve ikinci faktör arasındaki korelasyon katsayıları pozitif yönde ve yüksek ($r=.78$ $p<0.01$) bulunmuştur. Çalışmada her iki faktörden tek bir toplam puan elde edilerek analizler yapılmıştır.

Sorularda beşli Likert tipi bir dereceleme vardır. Bu şıkların değerlendirilmesinde sırasıyla (hiç katılmıyorum) 1, 2, 3, 4, 5 (tamamen katılıyorum) puanlar verilmiştir. Ölçekten alınabilecek en yüksek puan 105, en düşük puan 21 olup, alınan puanlar artıka yöneltilen ifadelerle katılma derecesinin güçlendiğini, azaldıkça katılma derecesinin düştüğünü göstermektedir.

3.2. Verilerin Analizi (Data Analysis)

Toplam 360 beden eğitimi öğretmeninden anket yöntemi ile elde edilen verilerin, sayısal değerlerle ifade edilebilmesi için, veriler bilgisayar ortamına aktarılarak çeşitli kategorilere göre değerlendirilmiş, SPSS 15,0 paket programı kullanılarak aşağıdaki istatistiksel analizler yapılmıştır:

- Uygulanan ölçek soruları sonucu elde edilen verilere faktör analizi yapılmadan önce, faktör analizine uygunluğu KMO [Kaiser-Meyer-Olkin] ve Bartlett (Bartlett test of sphericity) testiyle test edilmiştir. $KMO = 0,87$ ve $Bartlett\ x^2 = 3412,522$ ($p<0.05$) bulunmuştur. Veriler alt sınır (0.60) değerinin üzerinde faktör analizi için uygunluk göstermiştir. KMO, testinde bulunan değer 0,50'nin altında ise kabul edilemez, 0,50 zayıf, 0,60 orta, 0,70 iyi, 0,80 çok iyi, 0,90 mükemmeldir (Sharma, 1996:116; Tavşancıl, 2002:50; Altunışık vd., 2005:217). Anketin güvenilirliği için yapılan analizde; [Cronbach-Alpha] iç tutarlılık katsayısı 0.86 bulunması, ölçeğe verilen cevaplardan elde edilen verilerin değerlendirme için uygun olduğu sonucuna varılmıştır.
- Örneklemenin, sosyodemografik değişkenlerine göre dağılımını ortaya koymak amacıyla frekans ve yüzdeler hesaplamalar yapılmıştır.
- Ölçekten elde edilen verilerin puan ortalamaları açısından, bağımsız değişkenlere bağlı farklılaşma düzeyini değerlendirmek için; İki bağımsız grup ortalamaları arasında karşılaştırmalar için t-testi, ikiden fazla grup ortalamalarının analizinde tek yönlü varyans analizi (ANOVA) kullanılmıştır. Sonucun

istatistiksel olarak anlamlı çıktığı durumlarda, farkın kaynağını bulmak için; LSD testi uygulanmış yanılma düzeyi $p < 0.05$ olarak kabul edilmiştir.

4. BULGULAR (FINDINGS)

Araştırma sonucu örneklem grubundan elde edilen veriler, gruba ait demografik özelliklerin ve mesleki tanımlayıcı bilgilerinin bulunduğu, frekans ve yüzde oranlarının verilerek tablolaştırılmış şekli aşağıda sunulmuştur.

Tablo 1. Örneklem grubunun demografik tanımlayıcıları
(Table 1. Demographic descriptions of the sample group)

Değişkenler	Sayı (n)	Yüzde (%)
Yaş		
20-24 yaş	14	3,9
25-29 yaş	74	20,6
30-34 yaş	125	34,7
35-39 yaş	95	26,4
40 ve üzeri yaş	52	14,4
Cinsiyet		
Bay	260	72,2
Bayan	100	27,8
Medeni durum		
Evli	240	66,7
Bekâr	120	33,3
Eğitim düzeyi		
Lisans	345	95,8
Yüksek lisans	15	4,2
<i>Toplam</i>	<i>360</i>	<i>100,0</i>

Araştırmaya katılanların %3,9'u 20-24 yaş arası, %20,6'sı 25-29 yaş arası, %34,7'si 30-34 yaş aralığında, %26,4'ü 35-39 yaş aralığında ve %14,4'ü 40 ve üzeri yaş grubunda yer almıştır. Grubun cinsiyet değişkeninde %27,8 oranında bayan, %72,2 oranında ise erkek katılımı olduğu belirlenmiştir. Araştırma grubunun %66,7'sinin evli, %33,3 oranında ise bekâr oldukları bulunmuştur. Araştırma grubu %95,8 oranında lisans mezunu iken %4,2 oranında yüksek lisans mezunudur (Tablo 1).

Araştırma grubunun mesleki tanımlayıcı bilgilerinde; grubun mesleklerindeki görev süreleri değişkeninde 1-3 yıl hizmeti olanlar %13,9 olarak, 4-6 yıl %20,8 olarak, 7-9 yıl %24,4 olarak, 10-12 yıl %17,5 olarak ve 12 yıl üzeri çalışanlar %23,3 olarak belirlenmiştir. Araştırma grubunun çalıştıkları okul türü; %58,3 oranında genel lise, %15,6 oranında Anadolu lisesi, %2,8 oranında fen lisesi, %20,0 oranında meslek lisesi ve %3,3 oranında teknik lise olduğu ve çalıştıkları bu okullarda %41,1 oranında spor salonu bulunurken, %58,9 oranında spor salonu bulunmadığı tespit edilmiştir. Grubun %1,7 si belde, %35,6'sı ilçede, %62,8'i şehirde görev yapmaktadır (Tablo 2).

Tablo 2. Örneklem grubunun mesleki tanımlayıcıları
(Table 2. Professional identifiers of the sample group)

Değişkenler	Sayı (n)	Yüzde (%)
Görev süresi		
1-3 yıl	50	13,9
4-6 yıl	75	20,8
7-9 yıl	88	24,4
10-12 yıl	63	17,5
12 yıl üzeri	84	23,3
Çalışılan okul türü		
Genel Lise	210	58,3
Anadolu Lisesi	56	15,6
Fen Lisesi	10	2,8
Meslek Lisesi	72	20,0
Teknik Lise	12	3,3
Okulda spor salonu durumu		
Evet	148	41,1
Hayır	212	58,9
Görev yeri		
Belde	6	1,7
İlçe	128	35,6
Şehir	226	62,8
<i>Toplam</i>	<i>360</i>	<i>100,0</i>

Tablo 3. Örneklem grubunun tutum ve görüşlerine ait istatistiksel tanımlayıcılar

(Table 3. The property of their attitude and opinions of the statistical sample identifiers)

	N	Minimum	Maximum	Mean	Std. Deviation
Alınan puan ve ortalamaları	360	55.00	105.00	89.2139	10.30192

Araştırma grubunun uygulanan ankete ait bazı tanımlayıcı istatistiklerinde; alınan puanlar 55 ile 105 arasında olup ortalaması $89,21 \pm 10,30$ olarak bulunmuştur. Anketten alınabilecek en az puan 21, alınabilecek en fazla puan ise 105 dir (Tablo 3).

Tablo 4. Örneklem grubuna ait değişkenlerin t-test sonuçları
(Table 4. Sample belongs to variables t-test results)

DEĞİŞKENLER		İstatistikler			
		\bar{X}	SD \pm	t	P
Cinsiyet	Bayan	88,91	9,64	,347	,729
	Erkek	89,33	10,56		
Medeni durum	Evli	89,05	11,07	-,452	,652
	Bekâr	89,53	8,58		
Eğitim durumu	Lisans	89,27	10,42	,568	,570
	Yüksek lisans	87,73	7,02		
Okulda spor salonu durumu	Evet	87,39	11,23	-2,744	,006*
	Hayır	90,48	9,41		

* $p < 0,05$

Tablo 4'de araştırma grubuna ait ikili karşılaştırmalara uygun olan değişkenlerde; cinsiyet değişkeninde bayan ve erkek grubun aldıkları puan ortalamaları sonucu aralarındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($p > 0,05$). Medeni durum değişkeninde evli ve bekâr gruplar arasında da sonuç istatistiksel olarak anlamlı

çıkamamıştır ($p>0,05$). Araştırma grubun mezun olduğu okul değişkenleri arasında yapılan analizde, istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunamamıştır. Beden eğitimi öğretmenlerinin görev yaptığı okullarda spor salonu olup olmamasına göre yapılan analizde ise spor salonu olan grubun ortalaması düşük çıkmış ve sonuç istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($p<0,05$).

Tablo 5. Örneklem grubuna ait değişkenlerin (tek yönlü varyans analizi) ANOVA sonuçları
(Table 5. Sample belongs to variables (single oriented analysis of variance) ANOVA results)

DEĞİŞKENLER		İstatistikler				
		\bar{X}	SD+	F	P	LSD
Yaş	20-24 yaş	91,42	10,27	4,574	,001*	1-5
	25-29 yaş	91,70	8,63			2-4
	30-34 yaş	90,28	8,70			2-5
	35-39 yaş	88,02	10,72			3-5
	40 ve üzeri	84,69	13,44			
Çalışılan okul türü	Genel lise	88,87	10,47	2,930	,021*	1-3
	Anadolu Lisesi	91,64	7,63			2-3
	Fen lisesi	80,00	13,92			3-4
	Meslek lisesi	89,43	10,34			3-5
	Teknik lise	90,16	11,34			
Görev süresi	1-3 yıl	89,82	9,80	2,049	,087	
	4-6 yıl	90,12	8,56			
	7-9 yıl	90,28	9,65			
	10-12 yıl	85,93	12,30			
	12 yıl üzeri	89,38	10,75			
Görev yeri	Belde	89,83	15,62	1,703	,184	
	İlçe	90,53	8,51			
	Şehir	88,44	11,01			

* $p<0,05$

Tablo 5'de araştırma grubuna ait çoklu karşılaştırmalara uygun değişkenlerinde; yaşa bağlı olarak yapılan karşılaştırmalarda farkın istatistiksel olarak $p<0,05$ seviyesinde anlamlı olduğu tespit edilmiştir. Farkın kaynağını bulmaya yönelik yapılan LSD testinde bu farkın kaynağının 35-39 ile 40 ve üzeri yaş grubundan kaynaklandığı bulunmuştur. Beden eğitimi öğretmenlerinin çalıştıkları okul türü değişkeninde fark yine istatistiksel olarak anlamlı bulunmuş ve farkın kaynağı fen lisesinde görev yapan öğretmen grubundan kaynaklandığı tespit edilmiştir ($p<0,05$). Görev sürelerine ve görev yerlerine ait değişkenler arasında yapılan karşılaştırmalar sonucu istatistiksel olarak anlamlı bir fark olmadığı sonucuna ulaşılmıştır ($p>0,05$).

5. SONUÇ VE ÖNERİLER (CONCLUSION AND SUGGESTIONS)

Ortaöğretimdeki beden eğitimi ve spor dersinin tek saate düşürülmesi ve müfredata seçmeli ders olarak yerleştirilmesinin, beden eğitimi öğretmenleri tarafından nasıl değerlendirildiği ile ilgili olarak, yapılan araştırmanın bulgularına dayalı sonuçlar sunulmuştur.

Yapılan istatistiksel analizlere göre; Görev süresi değişkenine bağlı olarak istatistiksel anlamlı bir fark bulunamamıştır ($F(4,355) = 2,049$; $P>0,05$). Bu sonuç ışığında, araştırmaya katılan tüm beden eğitimi öğretmenlerinin görev süresi değişkeninin sonucu etkilemediği ve derslerin tek saate düşürülmesi hakkındaki görüşlerinin benzer yaklaşımlar sergilediğini ortaya koymaktadır.

Araştırma grubunun yaşa bağlı değişkenine göre yapılan analizde, istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmuştur ($F(4,355)= 4,574$; $P<0,05$). Bu farkın kaynağına bakıldığında, 35-39 yaş ile 40 ve üzeri yaş grubun görüşlerinden kaynaklandığı görülmektedir. Bu da 35 ve üzeri yaş beden eğitimi öğretmenlerinin daha genç olan beden eğitimi öğretmenlerine göre fikir ayrılığı yaşadığını ve dersin tek saate düşürülmesi konusunda farklı düşüncede olduğunu ortaya çıkarmıştır. Bilindiği gibi beden eğitimi dersi hem zihinsel hem de fiziksel yönü olan bir derstir. Yaşa bağlı olarak mesleki tecrübenin artması karşılaşılan problemlerin üstesinden gelmede rahatlık sağlayabileceği gibi, yaşanabilecek fiziksel güç kaybının da bu yaş grubu öğretmenlerin dersin tek saate düşürülmesini diğer yaş gruplarına göre uygun bulmalarına etki eden faktör olarak değerlendirmek mümkün görünmektedir.

Medeni durum değişkeninde evli ve bekâr olma durumuna göre yapılan analizde, istatistiksel olarak anlamlı bir bulunamamıştır ($P>0,05$).

Araştırma grubunun cinsiyet değişkenine göre yapılan analizde, istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki bulunamamıştır ($P>0,05$). Grubun bayan ve erkek olması sonuçla ilgili değerlendirmede farklılık oluşturulamamakta ve düşüncelere sahip olduklarını göstermektedir. Yapılan başka bir çalışmada okul yönetimiyle karşılaşılan sorunlara yönelik bulgularda bayan beden eğitimi öğretmenlerinin erkeklere nazaran daha fazla sorun yaşadığı sonucuna ulaşılmıştır (Çamlıca, 2008).

Görev yeri değişkenine göre yapılan analizde, istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunamamıştır ($F(2,357)= 1,703$; $P>0,05$). Bu da araştırmaya katılan tüm beden eğitimi öğretmenlerinin görev yerleri neresi olursa olsun dersin tek saate düşürülmesinin ortaya koyduğu etkiler konusunda hem fikir olduğunu ortaya koymaktadır. Araştırmaya katılan beden eğitimi öğretmenlerinin büyük çoğunluğunu öncelikle ilde sonra ilçede ve beldelerde görev yapan öğretmenler oluşturmuştur. Buradan yola çıkarak il, ilçe, belde ve köylerde görev yapan öğretmenlerin beden eğitimi ve spor dersi ve öğretim programlarının uygulanması konusundaki düşüncelerinin alınması, araştırma sonuçlarının tüm beden eğitimi ve spor dersi öğretmenlerine genellenmesinde yarar sağlayacaktır.

Araştırma grubunun diğer bir bağımsız değişkeni olan eğitim düzeyi değişkeninde de, istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunamamıştır ($P>0,05$). Bu değişken açısından da araştırmaya katılan beden eğitimi öğretmenlerinin düşüncelerinin benzer olduğu ortaya çıkmıştır.

Beden eğitimi öğretmenlerinin çalıştıkları okul türü değişkenine göre yapılan analizde gruplar arası farkın istatistiksel olarak anlamlı olduğu görülmektedir ($F(4,355)=2,930$; $P<0,05$). Farkın kaynağına bakıldığında bunun 3.gruptan (fen lisesi) kaynaklı olduğu tespit edilmiştir. Mevcut sistem içerisinde fen liselerinin konumu bellidir. Üniversite sınavını kazanmanın ön planda tutulduğu bu okulların, hem öğrenci hem okul yöneticileri hem de öğrenci velilerinin beklentileri beden eğitimi dersine olan ilgi ve önemi geri plana atabilen bir tutumu ortaya koyabilmektedir. Buda beden eğitimi öğretmenin genel düşünce ve değerlendirmesine yansıyan bir sonuç olarak kendini gösterdiği şeklinde düşünülmektedir. Beden eğitimi ve sporun öneminin vurgulandığı değerlendirmeler göz önüne alındığında genel eğitimin hem zihinsel hem de fiziksel bir bütün olarak değerlendirilmesi gerekliliği, gerek öğrenci ve velileri, gerekse okul yönetimi ve diğer öğretmenler tarafından benimsenmesi önem arz etmektedir. Diğer alan derslerinin yanında (Matematik, Fizik, Türkçe v.b) beden eğitimi dersini önemsiz ve gereksiz bir ders olarak algılanmasına yol açacak

her türlü davranış ve tutumdan uzak durulması da eğitimin bütünlüğü ve kalitesi açısından yarar sağlayacaktır.

Araştırma grubunun görev yaptıkları okullarda spor salonunun mevcut olup olmadığı değişkenine göre yapılan analizde ise, istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmuştur ($P < 0,05$). Bu fark, okulunda spor salonu olan öğretmenlerin dersin tek saate düşürülmesinin olumsuzluğuna, spor salonu olmayanlara göre daha az katıldıkları yönünde olması ayrıca dikkat çekici görünmektedir. Normal beklentiler spor salonu olan okulların öğretmenlerinin dersin işlenişindeki avantajları düşünülürken daha fazla ders saatinin beklenmesi yönünde olmasıydı. Ancak sonucun bu şekilde yansımaları spor salonu yetersizliği çeken öğretmenlerin mesleki sorumluluk anlayışı içerisinde öğrencilerine eğitim ve öğretimde kazandırmak istedikleri (bilişsel ve fiziksel) davranış, tutum ve yeterliliklerini sağlamada daha fazla sorun yaşadıkları şeklinde yorumlanmıştır. Bu da spor salonu ve tesis sorunu yaşamayan beden eğitimi öğretmenlerinin dersin amaçlarına ulaşabilmede ve öğrenci merkezli sorunlarda, dersin süresi ile ilgili olarak spor tesisi yetersizliği çeken öğretmenlere göre daha az problem yaşadıklarını göstermektedir.

Araştırma ile ilgili literatürde "Orta Öğretim Okullarında Okuyan Öğrencilerin Beden Eğitimi Dersi Hakkındaki Düşünceleri ve Beklentileri"nin ortaya konulmasına yönelik çalışmada, haftalık ders saatinin yeterli olduğu görüşü belirtilmektedir (Çamlıca, 2008). Aynı şekilde öğrenci görüşlerine yönelik yapılmış diğer bir çalışmada da tespit edilen nokta benzer sonuçlar ortaya koymaktadır (Dalkıran ve Tuncel, 2007).

Ankara'daki ortaöğretim kurumlarında uygulanan beden eğitimi dersinin sorunlarına ilişkin yapılmış çalışmada ise, beden eğitimi ve spor dersinin etkin bir şekilde uygulanabilmesi için ders saatlerinin yeterli olmadığı sonucu çıkarılmıştır [Sönmez ve Sunay, 2004].

Okul yöneticileri ve beden eğitimi ve spor öğretmenleri üzerine yapılan bir araştırmada da benzer sonuçlara rastlanmıştır (Başoğlu, 1995). Başka bir çalışma da, beden eğitimi ders saatinin, spora yönelme açısından yeterli olmadığı sonucuna ulaşılmıştır (Çön vd; 1997). Öğretmenlerin büyük kısmı (%58,1) haftalık beden eğitimi ve spor ders saatini yeterli görmemektedir (Taşmektepligil vd; 2006).

Öğrencilerin beden eğitimi dersi ile ilgili görüşlerinin tespit edilmeye çalışıldığı bir çalışmada elde edilen bulgular bu araştırmalara ters düşmektedir (Çamlıca, 2008).

Yapılan bir araştırmada özellikle beden eğitimi ve spor derslerine tüm sınıflarda branş öğretmeninin girmesi gerektiği, ders saatlerinin arttırılması, velilerin beden eğitimi ve spor dersine karşı duyarlı hale getirilmesi için çalışmalar yapılması gerektiği belirtilmiştir (Kangalgil ve Dönmez, 2003).

Mevcut araştırma sonucunda elde edilen bulgulara göre; beden eğitimi öğretmenleri genel olarak dersin tek saate düşürülmesinde eğitim ve öğretimin amaçlarına ulaşabilmede sorunlar yaşamaktadır. Beden eğitimi öğretmenlerinin görüşlerinin elde edilmeye çalışıldığı bu araştırma ile öğrencilerin beden eğitimi ders saatini yeterli bulması ile ilgili daha önce yapılan araştırmalarla çıkan sonucun farklılık arz etmesi önemli bir tespittir. Bu noktada hem öğretmen hem de öğrenci odaklı beklentilerin eğitimin bütünlüğü içerisinde tekrar gözden geçirilmesi ve sınav sistemlerinin öğrenciler üzerinde oluşturduğu olumsuz baskıların, beden eğitimi ve sporun önemini gölgelemesine yol açmayacak bir yaklaşımın ortaya konulmasında fayda bulunmaktadır. Çünkü eğitim bir bütündür ve bunun içerisinde zihinsel olduğu kadar fiziksel eğitimde gereklidir. Sağlıklı, fiziksel olarak aktif olan öğrencinin akademik başarısı ve motivasyonunun yüksek olması daha olasıdır. Bunun hem öğrenci hem de öğrenci velileri

tarafından kabul görmesini sağlayacak bilgilendirici çalışmalara ihtiyaç duyulmaktadır.

Sonuç olarak beden eğitimi dersinin tek saate düşürülmesi okullarda hem öğretmenlerin eğitim ve öğretim uygulamalarında sıkıntı yaratmakta hem de spor bilincinin oluşturulması ve bunun kişilerde tutum ve davranış şekline dönüştürülmesinde problem teşkil etmektedir. Dünyada birçok ülke beden eğitimi ve spor derslerinin arttırılmasını tercih ederek, sporda başarılı öğrencileri desteklemek amacıyla burslarla teşvik yoluna gitmektedir.

Öğrenciler özellikle sınava hazırlık döneminde çok yoğun stres ve baskı altına girebilmektedirler. Beden eğitimi dersleri ve yapılan spor etkinlikleri sayesinde ise zihinsel rahatlama, kaygı ve stresi azaltmada pozitif gelişmeler sağlanarak, kendine güven duygusu, fiziksel yeterlilik gibi özellikler kazandırılabilir. Diğer yönü ile öğrencileri şiddet ve sağlığı tehdit eden kötü alışkanlıklardan, davranış bozukluklarından uzak tutulmasında önemli rol oynayan beden eğitimi ve spor derslerinin ve faaliyetlerinin göz ardı edilmemesi önemlidir. Modern ve nitelikli bir eğitim anlayışında bu dersin etkinliğinin arttırılmasına yönelik yeni düzenlemelere ihtiyaç bulunmaktadır.

KAYNAKLAR (REFERENCES)

1. Açak, M., (2005). Beden Eğitimi Öğretmeni El Kitabı. İstanbul: Morpa Yay, İstanbul.
2. Altunışık, R., Coşkun, R., Bayraktaroğlu, S. ve Yıldırım, E., (2005). Sosyal Bilimlerde Araştırma Yöntemleri. Sakarya: Sakarya kitapevi. 212-231.
3. Aydoğan, H., (2006). Beden Eğitimi Öğretmenlerinin Meslekte Karşılaştıkları Sorunlar (Trabzon İli Uygulaması), Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
4. Başoğlu, B., (1995). Ankara İli Devlet Liselerinde Görev Yapan Beden Eğitimi Öğretmenlerinin Mesleki Sorunları Üzerine Bir Araştırma, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara: Gazi Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
5. Bilge, N., (1989). Türkiye'de Beden Eğitimi Öğretmeni Yetiştirilmesi. Ankara: Ofset Repromat Matbaası, Ankara.
6. Büyükoztürk, Ş., (2002). "Faktör Analizi: Temel Kavramlar ve Ölçek Geliştirmede Kullanımı". Eğitim Yönetimi Dergisi. 32: 470-483.
7. Çalgın, E.R., (2003). Niğde İlinde Görev Yapmakta Olan Beden Eğitimi Öğretmenlerinin Mevcut Durumlarının Değerlendirilmesi ve Mesleki Sorunların Tespiti. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Niğde Üniversitesi, Niğde.
8. Çamlıca, C., (2008). Orta Öğretim Okullarında Okuyan Öğrencilerin Beden Eğitimi Dersi Hakkındaki Düşünceleri ve Beklentileri, Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Konya.
9. Çön, M., Yetim, A., Ağaoğlu, S.A. ve Taşmektepligil, M.Y., (1997). Elit Düzeyde Spor Yapanların Spora Yönelmelerinde İlk Ve Ortaöğretim Kurumlarının Etkisi Üzerine Bir Araştırma, Gazi Üniversitesi Beden Eğitimi Ve Spor Bilimleri Dergisi, II (1), 41-53.
10. Dalkıran, O. ve Tuncel, F., (2007). Ortaöğretim Kurumlarında Beden Eğitimi Dersinin Seçmeli Ders Olarak İşlenmesinin Öğrenciler Gözüyle Değerlendirilmesi, Spormetre Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi, V (1), 37-42.
11. Demirel, Ö. ve Yağcı, E., (2001). Öğretim İlke ve Yöntemleri. Ankara: Milli Eğitim Basımevi, Ankara

12. Ertürk, S., (1979). Eğitimde Program Geliştirme Ankara: Meteksan A.Ş. Matbaacılık, Ankara.
13. Hergüner, G., Arslan, S. ve Ayan, S., (2004). "İlköğretim 1. Kademe Beden Eğitimi Öğretmeni İhtiyacı". Türkiye Sosyal Araştırmalar Dergisi. 8:2-3.
14. Güneş, A., (2004). Okullarda Beden Eğitimi ve Oyun Öğretimi, Pegem Yayıncılık, Ankara.
15. Gren, K., Smith, A., and Roberts, K., (2005). Young people and lifelong participation in sport and physical activity: a sociological perspective on contemporary physical education programmes in England and Wales. Leisure Studies, (24) 1: 27-43.
16. Kangalgil, M. ve Dönmez, B., (2003). İlköğretim Okullarında Görev Yapan Sınıf Öğretmenlerinin Beden Eğitimi Dersine İlişkin Görüşleri (Sivas Örneği). Milli Eğitim Dergisi, Sayı 159. Ankara.
17. Karaküçük, S. ve Yetim, A., (1997). Sporcuların Spor Yapma Amaçları ve Spora Yönlendirilmelerinde Etken Olan Faktörler Üzerine Bir Araştırma, Türkiye Sosyal Araştırmalar Dergisi, 1 (2), 71-92, Ankara.
18. Karasar, N., (2003). Bilimsel Araştırma Yöntemleri (12. Baskı), Ankara: Nobel Yayınevi.
19. MEB., (2001). İlköğretimde Etkili Öğretme Ve Öğrenme Öğretmen El Kitabı. Ankara: İlköğretim Genel Müdürlüğü Yayınları, Ankara.
20. Penney, D. and Jess, M., (2004). Physical Education and Physically Active Lives: A Lifelong Approach to Curriculum Development. Sport, Education and Society, (9) 2: 269-287.
21. Sallis, J.F., Prochaska, J.J. and Taylor, W.C., (2000). A review of correlates of physical activity of children and adolescents. Medicine Science in Sport and Exercise. 32 (5): 963-975.
22. Savaş, İ., (1989). Spor Sözlüğü. İstanbul: Remzi Basımevi. İstanbul.
23. Sharma, S., (1996). Applied Multivariate Techniques, Jhonn Wiley & Sons inc.; 116, New York. (Lewis-Beck vd. 1994:112-113),
24. Sönmez, T. ve Sunay, H., (2004). Ankara'daki Ortaöğretim Kurumlarında Uygulanan Beden Eğitimi ve Spor Dersinin Sorunlarına İlişkin Bir İnceleme, Milli Eğitim Dergisi, 162, Ankara.
25. Tamer, K., ve Pulur, A., (2001). Beden Eğitimi ve Sporda Öğretim Yöntemleri. Ankara: Kozan Ofset Mat. San. ve Tic. Ltd., Ankara.
26. Taşmektepligil, Y., Yılmaz, Ç., İmamoğlu, O. ve Kılıcıgil, E., (2006). İlköğretim Okullarında Beden Eğitimi Ders Hedeflerinin Gerçekleşme Düzeyi, Spormetre Beden Eğitimi Ve Spor Bilimleri Dergisi, 4 (4), 139-147.
27. Tavşancıl, E., (2002). Tutumların Ölçülmesi ve SPSS ile Veri Analizi. Ankara: Nobel Yayıncılık
28. Yavaş, M. ve İlhan, A., (1996). Beden Eğitimi ve Sporda Özel Öğretim Yöntemleri. Bursa: Melisa Matbaacılık, Bursa.